	URZĄD STATYSTYCZNY W KRAKOWIE	
	<i>Informacja sygnalna</i>	Data opracowania - wrzesień 2007 r.
Kontakt: e-mail: sekretariatUSKRK@stat.gov.pl tel. 012 415 38 84		Internet: http://www.stat.gov.pl/urzeddy/krak

Nr 20

WARUNKI PRACY W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM W 2006 R.

Niniejsza informacja została opracowana na podstawie tablic wynikowych badania warunków pracy za lata 2005 i 2006. Wcześniej, w podobnej formie temat ten był omawiany za rok 2000.

Badanie warunków pracy w 2006 r. obejmowało podmioty gospodarcze, w których liczba pracujących przekraczała 9 osób. Łącznie jednostki te zatrudniały 419,5 tys. osób objętych badaniem. Spośród tej grupy 37,2 tys. osób, które stanowiły 8,9% zatrudnionych w przebadanych zakładach, pracowało w warunkach zagrożenia dla zdrowia. Rok wcześniej w takich warunkach pracowało 37,1 tys. osób, tj. 9,2% zatrudnionych objętych badaniem, a w 2000 r. - 12,0%.

Osoby te (liczone jeden raz w grupie czynnika przeważającego) pracowały w warunkach zagrożenia czynnikami:

- związanymi ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, pyły przemysłowe, hałas, mikroklimat zimny lub gorący, pole magnetyczne),
- związanymi z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, ciężki wysiłek fizyczny, niedostateczne oświetlenie stanowiska pracy),
- mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.

W grupie osób pracujących w warunkach zagrożenia ponad 68% stanowili zatrudnieni w jednostkach sektora prywatnego. W dwóch ostatnich latach, co 7 osobą zatrudnioną w omawianych warunkach była kobieta (w 2000 r. - co 5).

Na koniec 2006 roku liczba osób zatrudnionych w warunkach **zagrożenia czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy** wynosiła 19,7 tys., czyli blisko 53% ogółu pracujących w warunkach zagrożenia. W stosunku do 2005 r. wskaźnik ten zmniejszył się o około 3 punkty procentowe, a w 2000 r. wynosił 60,2%. W dalszym ciągu ponad 1/5 tych osób narażona była na więcej niż jedną grupę czynników. Zagrożenia te wiążą się z przekroczeniem dopuszczalnych stężeń lub natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia.

W warunkach **zagrożenia związanego z uciążliwością pracy** w 2006 r. zatrudnionych było łącznie 12,3 tys. osób, czyli 33,1% ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia. Rok wcześniej odsetek takich osób stanowił blisko 29%. W omawianym okresie niecałe 8% pracujących na stanowiskach związanych z uciążliwością pracy narażone było na więcej niż jeden czynnik, a rok wcześniej - 18,4%. W 2000 r. udział zatrudnionych w warunkach zagrożenia związanych z uciążliwością pracy wynosił 33,0%.

W warunkach **oddziaływania czynników mechanicznych związanych z maszynami szczególnie niebezpiecznymi** w 2006 r. pracowało 5,3 tys. osób, czyli 14,1% ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia. Blisko 80% tej zbiorowości stanowiły osoby zatrudnione w jednostkach sektora prywatnego. Rok wcześniej sytuacja w tej kategorii zagrożenia kształtowała się podobnie - 5,7 tys. osób, tj. 15,3%. W 2000 r. odsetek zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami mechanicznymi był niższy i wynosił 6,8% ogółu pracujących w warunkach zagrożenia (3,4 tys. osób).

Przestrzenne rozmieszczenie zakładów pracy o określonej działalności, w których zatrudnieni pracują w warunkach zagrożenia ma ścisły związek z infrastrukturą i stopniem ich koncentracji na danym terenie.

TABL.1 ZATRUDNIENI^a W WARUNKACH ZAGROŻENIA WEDŁUG GRUP ZAGROŻEŃ I PODREGIONÓW
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE a - 2005 b - 2006	Ogółem	Zatrudnieni w warunkach zagrożenia związanego			
		ze środowiskiem pracy	z uciążliwością pracy	z czynnikami mechanicznymi	
w tysiącach osób					
WOJEWÓDZTWO	a	37,1	20,6	10,7	5,7
	b	37,2	19,7	12,3	5,3
Podregion krakowsko-tarnowski...	a	13,3	8,4	2,2	2,8
	b	13,7	8,5	3,2	2,0
Podregion nowosądecki.....	a	10,2	6,6	2,0	1,5
	b	9,1	5,6	2,0	1,6
Podregion m. Kraków	a	13,6	5,6	6,6	1,4
	b	14,3	5,5	7,1	1,7

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego.

W Krakowie w warunkach zagrożenia pracowało 14,3 tys. osób. Stanowiły one 38,5% wszystkich pracujących w warunkach szkodliwych i wskaźnik ten w odniesieniu do 2005 r. wzrósł o blisko 2 punkty procentowe. W Tarnowie na stanowiskach niebezpiecznych dla zdrowia pracowało 2,1 tys. (w 2005 r. – 1,8 tys. osób), czyli 5,7% ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia (w stosunku do 2005 r. nastąpił wzrost o 0,8 punktu procentowego). W Nowym Sączu na przestrzeni omawianych lat liczba pracujących na stanowiskach pracy w warunkach zagrożenia kształtowała się na podobnym poziomie i wynosiła 1,7 tys. osób w 2006 r. oraz 1,8 tys. w 2005 r. W ogólnej liczbie pracujących w warunkach zagrożenia odsetek ten wynosił odpowiednio 4,5% i 4,8%.

Wskaźnikiem, który obrazuje zagrożenie dla zdrowia, jest liczba osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia w przeliczeniu na 1000 osób zatrudnionych w zbiorowości objętej badaniem. W końcu 2006 r. wynosiła ona 89 osób (rok wcześniej - 92 osoby). Największe zagrożenie dla zdrowia na stanowiskach pracy, podobnie jak w roku poprzednim, występowało w podmiotach należących do sekcji: górnictwo - 354 osoby (w 2005 r. - 390), wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę - 211 osób (w 2005 r. - 212). Wysokim wskaźnikiem odznaczało się również przetwórstwo przemysłowe - 126 osób, działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała - 115 osób oraz budownictwo - 101 osób na 1000 zatrudnionych.

TABL.2 ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA WEDŁUG GRUP ZAGROŻEŃ
NA 1000 ZATRUDNIONYCH W ZAKŁADACH OBJĘTYCH BADANIEM I SEKCJI PKD

WYSZCZEGÓLNIENIE a - 2005 b - 2006	Ogółem	Zatrudnieni w warunkach zagrożenia związanego			
		ze środowis- kiem pracy	z uciążli- wością pracy	z czynnikami mecha- nicznymi	
		na 1000 zatrudnionych			
OGÓŁEM	a	92,2	51,3	26,7	14,1
	b	88,7	46,8	29,3	12,5
w tym:					
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	a	72,6	26,4	16,6	29,6
	b	76,7	45,2	16,3	15,2
Górnictwo	a	389,8	301,0	57,3	31,5
	b	354,3	274,7	49,9	29,8
Przetwórstwo przemysłowe	a	131,3	88,7	16,4	26,2
	b	126,1	81,7	24,4	20,1
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	a	212,4	41,5	167,8	3,1
	b	211,4	37,5	163,6	10,3
Budownictwo	a	106,7	51,6	43,2	11,9
	b	100,8	50,7	38,7	11,4
Handel i naprawy	a	22,8	8,9	9,0	4,9
	b	26,3	8,2	11,0	7,1
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	a	100,6	24,4	63,8	12,4
	b	95,1	22,0	60,4	12,6
Obsługa nieruchomości i firm	a	83,8	12,2	69,5	2,1
	b	77,2	12,8	61,9	2,5
Edukacja	a	6,9	3,2	2,6	1,1
	b	6,4	2,8	2,5	1,1
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	a	20,5	15,7	3,9	0,9
	b	17,4	7,3	9,2	0,9
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	a	117,4	32,1	46,1	39,2
	b	114,8	26,3	47,7	40,8

Jak wyżej wspomniano, w sekcji przetwórstwo przemysłowe wskaźnik ten wynosił 126 osób/1000 zatrudnionych. Znacznie więcej osób na stanowiskach zagrożonych w przeliczeniu na 1000 osób zatrudnionych pracowało w poszczególnych działach przemysłu, takich jak: włókiennictwo (227 osób), produkcja drewna i wyrobów z drewna oraz ze słomy i wikliny (391 osób), produkcja metali (185 osób), produkcja wyrobów z metali (183 osoby), produkcja maszyn i urządzeń (216 osób) i przetwarzanie odpadów (190 osób). Pracownicy ci byli narażeni na oddziaływanie na ich stanowiskach pracy czynników związanych ze środowiskiem pracy, w szczególności z przekraczaniem dopuszczalnych stężeń lub natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia. Również wysoki wskaźnik odnotowano na stanowiskach o takim samym rodzaju zagrożenia w sekcji górnictwo - 275 osób.

Inaczej sytuacja przedstawia się w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę, w której na 1000 zatrudnionych osób - 164 to osoby narażone przede wszystkim na zagrożenia związane z uciążliwością pracy.

Obok zagrożeń związanych ze środowiskiem lub uciążliwością pracy, występują też często zagrożenia czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi (pilarki tarczowe, strugarki, frezarki i inne). Na ten rodzaj zagrożeń narażeni byli głównie pracujący w dziale produkcja drewna i wyrobów z drewna oraz ze słomy i wikliny - 133 osoby.

Istotnym elementem przy dokonywaniu oceny zagrożeń na stanowiskach pracy jest proces **likwidowania lub ograniczania występujących zagrożeń** do poziomu zgodnego z normą, jak również ujawnianie istniejących lub nowo powstałych zagrożeń. Dlatego też należy wziąć pod uwagę fakt, że uzyskanie prawidłowego obrazu zagrożenia zdrowia szkodliwymi substancjami chemicznymi, czynnikami fizycznymi i biologicznymi wymaga od pracodawcy ustalenia wartości ich stężeń i natężeń przy pomocy specjalistycznej aparatury. Wysokie koszty tych badań powodują, że niejednokrotnie pracodawcy nie decydują się na nie. W tej sytuacji część podmiotów nie posiada dokładnej informacji o istniejących zagrożeniach. Zatrudnieni w warunkach zagrożenia narażeni są często na działanie równocześnie kilku czynników szkodliwych dla zdrowia, a liczba osobozagrożeń jest sumą działających na pracownika czynników szkodliwych.

TABL.3 LIKWIDACJA LUB OGRANICZENIE ZAGROŻEŃ WEDŁUG GRUP ZAGROŻEŃ

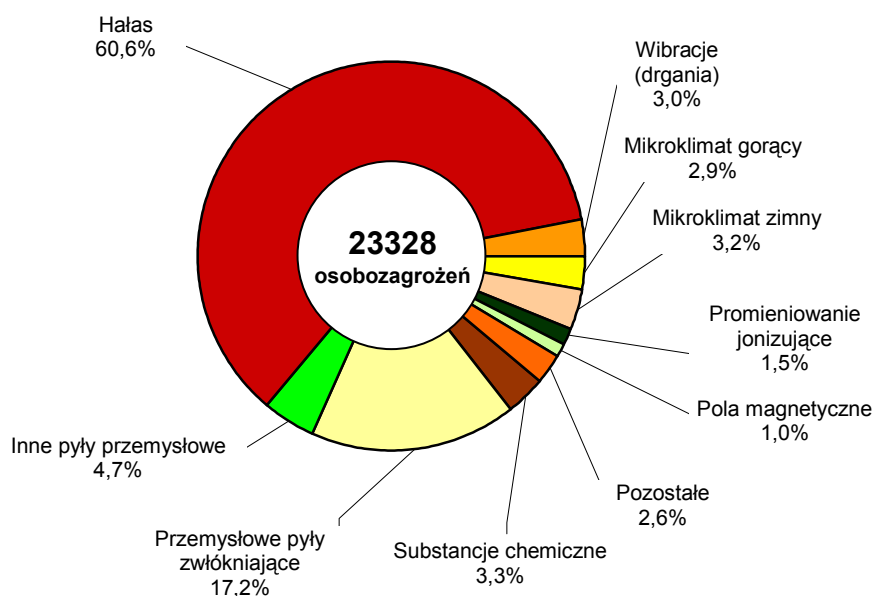
WYSZCZEGÓLNIENIE a - 2005 b - 2006	Zatrudnieni w warunkach zagrożenia				
	w stosunku do których w ciągu roku zagrożenia			stan w dniu 31 XII	
	zlikwidowano lub ograniczono do poziomu zgodnego z normą	ograniczono, jednak nie doprowa- dzono do poziomu zgodnego z normą	ujawniono (łącznie z zagroženiami nowo powsta- łymi)		
osobozagrozenia					
Zagrozenia czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy	a	3727	4007	5110	25576
	b	4077	4293	4757	23328
w tym:					
substancje chemiczne	a	304	91	163	740
	b	196	63	247	775
przemysłowe pyły zwłókniające	a	437	269	386	3765
	b	462	189	1109	4003
inne pyły przemysłowe	a	308	168	493	1564
	b	767	150	194	1086
hałas	a	1253	2678	2305	14423
	b	2032	3413	2341	14142
wibracja (drgania)	a	183	110	187	842
	b	182	80	80	713
mikroklimat gorący	a	221	86	207	597
	b	67	107	266	674
mikroklimat zimny	a	135	101	225	921
	b	41	137	222	757
Zagrozenia związane z uciążliwością pracy	a	17	102	119	386
	b	2063	1058	2119	13804
Zagrozenia czynnikami mechanicz- nymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi	a	298	339	2401	6062
	b	1216	460	964	5828

W 2006 r. zlikwidowano lub ograniczono do poziomu zgodnego z normą 4,1 tys. osobozagrożeń (liczba osób liczonych tyle razy na ile czynników szkodliwych są narażone) związanych z czynnikami środowiska pracy, a równocześnie stwierdzono 4,8 tys. nowo powstałych lub nowo ujawnionych osobozagrożeń. Według stanu na 31 XII 2006 r. w tej grupie czynników najwyższy udział procentowy miały: hałas - 60,6% osobozagrożeń, przemysłowe pyły zwiókniające - 17,2% osobozagrożeń, inne pyły przemysłowe - 4,7% osobozagrożeń oraz substancje chemiczne - 3,3% osobozagrożeń.

W porównaniu z sytuacją z końca 2005 r. zmniejszyła się (o 3,9%) liczba osobozagrożeń na stanowiskach pracy związanych z obsługą maszyn szczególnie niebezpiecznych. W tej grupie czynników w 2006 r. zlikwidowano lub ograniczono 1,2 tys. osobozagrożeń, jednocześnie odnotowano prawie 1,0 tys. nowo powstałych lub nowo ujawnionych osobozagrożeń.

STRUKTURA ZATRUDNIONYCH W WARUNKACH ZAGROŻENIA CZYNNIKAMI ŚRODOWISKA PRACY W 2006 R.

Stan w dniu 31 XII

Najwięcej zagrożeń, bo 1,8 tys. (45,0%), zostało zlikwidowanych lub ograniczonych do poziomu zgodnego z normą w sekcji przetwórstwo przemysłowe oraz w budownictwie – 1,4 tys. (34,6%). W sekcjach tych ujawniono również najwięcej osobozagrożeń (odpowiednio: 2,6 tys. i 0,9 tys.).

W 2006 r. zbierano również informacje dotyczące **działań profilaktycznych** związanych z oceną ryzyka zawodowego, w celu wyboru właściwych środków bezpieczeństwa. W jednostkach objętych badaniem takiej oceny dokonano dla 28,4 tys. stanowisk pracy, na których pracowało 160,9 tys. osób (więcej o 2,9 tys. stanowisk pracy oraz o 8,8 tys. osób niż rok wcześniej). Poprzez zastosowanie środków technicznych, organizacyjnych i ochrony indywidualnej wyeliminowano lub ograniczono ryzyko zawodowe na 12,1 tys. stanowisk pracy (głównie w działach: przetwórstwo przemysłowe i budownictwo), na których było zatrudnionych 74,3 tys. osób (w 2005 r. odpowiednio: 11,3 tys. stanowisk i 70,1 tys. osób).

Badanie warunków pracy dostarcza informacji dotyczących **świadczeń przysługujących z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych**, a także **z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych** w badanej grupie zatrudnionych.

Świadczenia wypłacane z tytułu zatrudnienia w warunkach szkodliwych dla zdrowia są stosowane przejściowo, jedynie w przypadku braku możliwości likwidacji zagrożeń ze względu na aktualny stan wiedzy o możliwościach techniczno-organizacyjnych.

Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych są to świadczenia jednorazowe lub okresowe należne tym pracownikom, którzy doznali uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, jak również członkom rodzin pracowników zmarłych wskutek takiego wypadku lub choroby.

W 2006 r. daje się zauważyć spadek liczby osób korzystających z większości grup świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych. Wzrost o 10,1% odnotowano jedynie w zakresie osób korzystających z napojów regeneracyjnych. W 2006 r. korzystało z nich 111,1 tys. osób.

Z posiłków profilaktycznych oraz regeneracyjno-wzmacniających skorzystało 51,4 tys. osób, czyli o 3,0% mniej niż w roku 2005, a z innych środków odżywczych - 19,3 tys. osób, czyli o 3,4% mniej niż rok wcześniej. Mniejsza o 3,3 tys. osób, tj. o 6,4% (2005 r. - 51,8 tys. osób) była grupa pracowników, którzy otrzymywali dodatki pieniężne. Na stanowiskach objętych skróconym czasem pracy zatrudnionych było 2,6 tys. osób, tj. o 7,2% mniej niż w 2005 r. Dodatkowe urlopy przysługiwały 12,0 tys. osobom - mniej o 2,0% niż w roku poprzednim. Z uprawnień wynikających z pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze korzystało w 2006 r. 35,2 tys. osób, tj. o 28,1% mniej niż rok wcześniej.

W 2006 r. z tytułu wypadków przy pracy lub chorób zawodowych wypłacono 2,1 tys. odszkodowań na łączną kwotę 5588,3 tys. zł, w tym 2,0 tys. odszkodowań z tytułu wypadków przy pracy w kwocie 4767,4 tys. zł. Średnie odszkodowanie w województwie małopolskim wynosiło 2710 zł, w tym z tytułu wypadków przy pracy - 2403 zł i kształtowało się na nieco wyższym poziomie niż w kraju (odpowiednio 2539 zł i 2316 zł).

Świadczenia wyrównawcze z tytułu wypadków przy pracy lub chorób zawodowych dla osób, które wskutek wypadku przy pracy doznały stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu wypłacono 13 osobom na ogólną kwotę 80,4 tys. zł. Średni koszt tego świadczenia wynosił 6185 zł (w kraju 9284 zł) i był o 2570 zł wyższy niż w 2005 r. W 2006 r. wypłacono również 5 dodatków wyrównawczych z tytułu przeniesienia do innej pracy wskutek wypadków przy pracy lub chorób zawodowych na łączną kwotę 7,4 tys. zł (rok wcześniej 9 dodatków na kwotę 23,4 tys. zł), a także 2 zasiłki wyrównawcze z tytułu odbywania rehabilitacji zawodowej w łącznej kwocie 8,6 tys. zł.